

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**MJERE ZA GOSPODARSKI OPORAVAK I RAZVITAK –
MODELI FINANCIRANJA**

Zagreb, 28. siječnja 2010.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 14. siječnja 2010. godine donijela Odluku o mjerama za gospodarski oporavak i razvitak. Mjere se odnose na određivanje modela financiranja uz aktivno sudjelovanje države u financiranju održivih poslovnih projekata gospodarskih subjekata i osnivanje jamstvenog fonda za djelomično pokriće rizika novih plasmana kreditnih institucija uz aktivno sudjelovanje države u okviru održivih poslovnih projekata gospodarskih subjekata.

I. SVRHA I CILJEVI

Modeli predstavljaju okvir i prikaz svih aktivnosti namijenjenih ostvarenju zacrtanih ciljeva provedbe ekonomske politike u smislu stvaranja povoljnih uvjeta za gospodarski oporavak i razvitak.

Osnovni cilj mjera za gospodarski oporavak i razvitak je stvaranje uvjeta dugoročno održivom gospodarskom rastu, a što se posebice odnosi na očuvanje postojećih i stvaranje novih radnih mjesta, povećanje investicija, osiguranje zadovoljavajuće razine likvidnosti hrvatskog gospodarstva, te ostale uvjete koji će omogućiti održavanje stabilnog makroekonomskog okvira.

II. OBUHVAT I ELEMENTI MODELA FINANCIRANJA

Dva su osnovna modela financiranja pomoću kojih će se omogućiti ostvarenje mjera za gospodarski oporavak i razvitak:

1. model financiranja održivih gospodarskih projekata uz aktivno sudjelovanje države u sufinanciranju kreditnih plasmana banaka – **model „A“**,
2. model financiranja održivih gospodarskih projekata putem jamstvenog fonda za gospodarski oporavak i razvitak (dalje u tekstu: jamstveni fond) kroz pokriće dijela rizika kreditnih plasmana banaka – **model „B“**.

Model „A“

Država će u modelu A svoje sudjelovanje u sufinanciranju urediti putem Hrvatske banke za obnovu i razvitak (dalje u tekstu: HBOR).

Kroz aktivno sudjelovanje države putem HBOR-a potaknut će se dodatna kreditna aktivnost banaka, a što će u konačnici imati pozitivne učinke na poboljšanje likvidnosti u gospodarstvu, te poticanje gospodarske aktivnosti koja je uslijed globalnih poremećaja tijekom zadnjih godinu i pol dana zabilježila značajno usporavanje u uvjetima snažne kreditne kontrakcije. Povećanjem obujma kredita namijenjenih gospodarstvu dodatno će se doprinijeti gospodarskom oporavku i razvitku.

Sredstva namijenjena financiranju komponente koja se odnosi na sudjelovanje HBOR-a u kreditnim plasmanima banaka namaknut će se koordiniranim djelovanjem i u suradnji Vlade Republike Hrvatske, Hrvatske narodne banke i banaka.

Model „B“

Država u modelu B putem uspostave jamstvenog fonda preuzima pokriće dijela rizika novih kreditnih plasmana banaka. Pomoću ovog modela namjera je prije svega potaknuti pokretanje investicijskih projekata koji će donijeti pozitivne učinke na hrvatsko gospodarstvo.

Povećanje kreditnih plasmana kroz ovaj model doprinijet će rastu proizvodnje, zaposlenosti i konkurentnosti hrvatskih poduzetnika. Projekti koji se smatraju prihvatljivim u ovom modelu usmjereni su prije svega na dugoročne investicije (projekte), te dijelom i na kreditne plasmane za financiranje obrtnih sredstava.

Davanje jamstava u okviru ovog modela provodi HBOR u ime i za račun Republike Hrvatske po unaprijed utvrđenim kriterijima i procedurama što uključuje određenje jasnog transparentnog okvira za postupanje i određenje jamstvene kvote, te razine prihvatljive izloženosti rizicima.

III. NAČIN PROVEDBE

Oba modela provodit će se na transparentan način putem aukcija na kojima pristup imaju banke u skladu s usvojenim kriterijima i metodologijama ocjene prihvatljivosti ponuda.

Sudjelovanje HBOR-a u ostvarenju mjera iz modela A provodi se putem aukcija, a u skladu s ovim dokumentom, ostalim aktima uređenja poslovanja HBOR-a, te metodologijom i kriterijima provođenja aukcija.

Posebnim propisima odredit će se jasno postupanje u smislu određenja kvota i načina provedbe dodjele jamstava iz jamstvenog fonda.

HBOR u ime i za račun Republike Hrvatske provodi postupak davanja jamstava, postupak povrata sredstava s osnova naplaćenih jamstava, kontrolu namjenskog korištenja kredita za koji je dano jamstvo te izvješćuje Ministarstvo financija o danim jamstvima, naplaćenim jamstvima i povratu sredstava s osnova naplaćenih jamstava.

IV. KORISNICI

Modeli A i B namijenjeni su onim poduzetnicima koji imaju potencijala za održivi razvoj. Poduzetnicima koji ne udovoljavaju preduvjetima i kriterijima pristupanja u skladu s konceptom modela A i B neće biti dostupna sredstva koja će biti plasirana putem zajedničkog djelovanja Vlade Republike Hrvatske, HBOR-a i banaka.

Korisnici po ovim modelima mogu biti trgovačka društva, obrtnici i druge pravne osobe koje su registrirane i obavljaju poslovnu djelatnost u Republici Hrvatskoj, neovisno o tome jesu li mali, srednji ili veliki poduzetnici, a posebice oni poduzetnici koji se bave proizvodnom djelatnošću, i pružanjem usluga povezanih s proizvodnim sektorom.

U smislu provedbe mjera za gospodarski oporavak i razvitak određene kategorije poduzetnika neće moći ostvariti pravo na poticaje uređene ovim modelima financiranja, a što se odnosi na:

1. Poduzetnike u teškoćama, te
2. Poduzetnike koji nemaju reguliran dug prema državi.

1. Poduzetnici u teškoćama¹

Poduzetnik se smatra poduzetnikom u teškoćama ako je prije 1. srpnja 2008. godine bio u teškoćama, odnosno ako je:

- više od polovice upisanog odnosno temeljnog kapitala nestalo, a više od četvrtine tog kapitala izgubljeno u prethodnih dvanaest mjeseci koji su prethodili 01. srpnju 2008.,
- temeljem važećih propisa ispunjavao uvjete za pokretanje stečajnog postupka.

Dodatno uz prethodno navedeno, ako se radi o velikim poduzetnicima:

- ako nije bio sposoban vlastitim sredstvima ili sredstvima koja može pribaviti od svojih vlasnika/dioničara ili vjerovnika spriječiti gubitke, a koji bi, bez vanjske intervencije države, gotovo sigurno kratkoročno ili srednjoročno ugrozili njegov opstanak; ili
- ako su bili prisutni tipični pokazatelji da se radi o poduzetniku u teškoćama, kao npr. rast gubitaka, smanjenje ukupnog prihoda, rast zaliha, višak kapaciteta, smanjenje novčanih tokova, rast duga, porast troškova kamata i pad ili nulta neto vrijednost imovine u prethodnih dvanaest mjeseci koji su prethodili 01. srpnju 2008.

Korisnik kredita ne smatra se gospodarskim subjektom u teškoćama, ako je u teškoće zapao nakon 01. srpnja 2008., a iste su uzrokovane financijskom i gospodarskom krizom.

2. Poduzetnici koji nemaju reguliran dug prema državi

Smatra se kako poduzetnici imaju reguliran dug prema državi:

- (i) ako nemaju neizmirenih obveza,
- (ii) ukoliko je postojeći dug reprogramiran ili reguliran na drugi način u skladu s odredbama općeg poreznog zakona,
- (iii) ako se nepodmirena obveza namjerava platiti iz kredita po ovim modelima financiranja uz zadovoljenje svih prethodnih uvjeta za sudjelovanje u modelima financiranja.

Također, ne kreditiraju se poduzetnici koji se bave točenjem pića, kockanjem, kladioničarskim i sličnim djelatnostima.

V. KRITERIJI POSTUPANJA

Postupanje prilikom provedbe modela A i B uredit će se i provoditi prema unaprijed određenim kriterijima za banke koje ostvaruju pravo sudjelovanja na aukcijama.

U okviru modela A i B razlikuju se dvije vrste kriterija:

¹ U skladu s odredbama propisa koji uređuju tržišno natjecanje i dodjelu državnih potpora.

1. kvalifikacijski kriteriji
2. kriteriji za odabir prihvatljivih ponuda na aukcijama

1. Kvalifikacijski kriteriji

Kvalifikacijski kriteriji predstavljaju elemente pojedinog projekta, te ih nužno moraju zadovoljiti prilikom realizacije kreditnih plasmana ili u okviru dobivene jamstvene kvote za koju se banke nadmeću na aukcijama u skladu s modelima A i B.

U skladu s posebnim propisima i ostalim usvojenim procedurama prilikom prihvaćanja ponuda banaka, a nakon provedene aukcije posebice će se razmatrati pokazatelji:

- a) kreditna sposobnost na temelju klasifikacije obveza prema Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana i izvanbilančnih obveza kreditnih institucija;
- b) koeficijent zaduženosti (ukupne obveze/aktiva)
- c) ostali pokazatelji (koeficijent likvidnosti i stabilnosti, interna stopa rentabilnosti)

2. Kriteriji za odabir prihvatljivih ponuda na aukcijama

U skladu s usvojenim procedurama ovisno o modelu prije svake aukcije uređuju se osnovni elementi koji čine poziv na aukciju i uvjeti sudjelovanja na aukcijama. Prilikom nadmetanja na aukcijama određuju se osnovni elementi koji će biti podložni evaluaciji pristiglih ponuda.

U modelu „A“ osnovni kriterij za sufinanciranje plasmana banaka predstavlja visina ponuđene kamatne stope banaka (efektivne kamatne stope) koje sudjeluju na aukciji. Svaki pojedini kreditni plasman mora udovoljavati kvalifikacijske kriterije kako bi se odobrio kreditni plasman pojedinoj banci.

U modelu „B“ osnovni kriteriji za davanje državnih jamstava predstavljaju ponuđeno sudjelovanje banke u rizičnosti, a što se iskazuje u postotku traženog jamstva za pokriće kreditnih plasmana koji se dodjeljuju na aukcijama. Na samoj aukciji, banke sudionici se natječu za jamstvene kvote.

Razvrstavanje navedenih kriterija provodi se sukladno pojedinom modelu, te će oni, kao i potencijalni dodatni kriteriji biti sastavni dio pravilnika i ostalih procedura koje uređuju provođenje aukcija.

VI. MODEL „A“

Sredstva za financiranje, HBOR pribavlja sukladno planu pribavljanja sredstava uz prethodno odobrenje Vlade Republike Hrvatske. Sredstva za provedbu kreditiranja oslobodit će se iz sredstava obveznih pričuva kod HNB-a.

Model „A“ podrazumijeva kreditiranje hrvatskih poduzetnika od strane banaka. Sredstva kredita će osigurati banke i HBOR (klupski/sindicirani kredit) u omjeru definiranom planom pribavljanja sredstava. Krediti u okviru ovog modela su namijenjeni financiranju obrtnih sredstava kako bi se

ostvarila zadovoljavajuća razina likvidnosti u poslovanju poduzetnika, te spriječile daljnje distorzije na tržištu koje su posljedica nelikvidnosti.

Način provedbe

Raspodjela sredstava u okviru modela „A“ određivat će se na osnovu aukcija koje će provoditi HBOR. Izbor banaka i obujam suradnje ovisit će o najbolje ponuđenim uvjetima suradnje od strane banaka što podrazumijeva ispunjenje kriterija uređenih zasebnim dokumentom koji je sastavni dio procedure provedbe aukcija. Pravo sudjelovanja na aukcijama ostvarit će samo one banke koje su bile uključene u osiguranje sredstava HBOR-u, a što će detaljnije biti uređeno u okviru procedura HBOR-a.

Na aukcijama se banke nadmeću za kvote kredita u skladu s uvjetima aukcije i javno objavljenim kriterijima. Uvjeti, način provedbe aukcija te kriteriji odabira prihvatljivih ponuda odredit će se na osnovu Pravilnika o provedbi aukcija.

Kriterij za prihvaćanje ponuda na aukciji jest ponuđena kamatna stopa (efektivna kamatna stopa).

Aukcije se provode u skladu sa zacrtanom dinamikom i raspoloživim sredstvima, a najmanje jedanput mjesečno. Na aukcijama se unaprijed određuju svi osnovni elementi za isticanje ponuda poslovnih banaka, te određenje svih ostalih kriterija koji su nužni za ocjenu prihvatljivosti pojedine ponude (standardizirane procedure).

Na osnovu zaprimljenih ponuda, HBOR u unaprijed određenim procedurama provodi evaluaciju pristiglih ponuda.

Nakon provedene evaluacije i određenja prihvaćanja ponuda, HBOR izvještava banke koje su sudjelovale na aukciji, te se sa svakom pojedinom bankom ugovara okvirna kreditna linija.

U unaprijed određenom roku, banke upućuju HBOR-u popis kredita na prethodnu suglasnost i odobrenje, a nakon čega se može realizirati učešće HBOR-ovih sredstava u kreditnim plasmanima banaka. Dostava prijedloga kredita obavlja se na osnovu standardiziranih procedura i obrazaca koje će odrediti HBOR.

Banka analizira korisnike kredita prema svojim procedurama i općim aktima, te se određuju prihvatljivi poduzetnici kojima se mogu odobriti HBOR-ova sredstva, a u skladu s odredbama posebnih propisa.

Dodatni kriterij koji će biti javno objavljeni u skladu s popratnim dokumentima modela financiranja odnose se na pravne osobe koje vode poslovne knjige u skladu sa Zakonom o računovodstvu. Prilikom razmatranja prihvatljivosti pojedinog programa/projekta, pravne osobe moraju ispuniti i slijedeće kriterije:

1. Koeficijent zaduženosti (ukupne obveze / aktiva)	$\leq 0,9$
2. Pokazatelj tekuće likvidnosti (kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze)	$\geq 0,8$
3. Neto dobit na dan 31.12.2007. ili 31.12.2008. godine	≥ 0

Obrtnici i druge pravne osobe koje ne vode poslovne knjige sukladno Zakonu o računovodstvu, moraju na dan 31.12.2007. godine imati dohodak ≥ 0 .

Određenje kamatne stope u proceduri odobrenja

Određenje konačne kamatne stope za korisnike utvrđuje se na aukciji koju provodi HBOR, a utvrdila bi se kao ponderirani prosjek kamatne stope HBOR-a i kamatne stope poslovne banke prihvaćene na aukciji pri čemu su ponderi učešće HBOR-a i učešće banke u ukupnom iznosu kredita.

Instrumenti osiguranja

Korisnik kredita dogovara instrumente osiguranja s bankom za ukupni iznos kredita. Za osiguranje urednog izvršenja obveza po kreditima banke ugovaraju uobičajene instrumente osiguranja, odnosno mjenice i zadužnice, zalog ili fiducijarni prijenos vlasništva na imovini, bankarske garancije i druge uobičajene instrumente osiguranja sukladno svojim općim aktima i dobroj bankarskoj praksi.

U okviru provedbe ovog modela banke zasnivaju osiguranje za cijeli iznos kredita te će u slučaju neurednog servisiranja obveza po kreditu sukladno svojim općim aktima otkazati kredit korisniku kredita i aktivirati ugovorene instrumente osiguranja. U slučaju naplate kredita aktiviranjem instrumenata osiguranja, banka dijeli s HBOR-om naplaćene iznose proporcionalno omjerima izvora sredstava kredita.

Svi povrati po kreditu dijeliti će se između HBOR-a i banke pro rata, odnosno proporcionalno učešću u kreditu.

VII. MODEL „B“

Provedba modela „B“ zasnovana na nadmetanju banaka za dodjelu jamstava odredit će se u skladu s posebnim propisima, i provodit će se putem aukcija. Aukcije koje su uređene ovim modelom u ime i za račun Republike Hrvatske provodi HBOR uz pridržavanje svih kriterija i procedura kojima se uređuje ovaj model.

Sredstva za provedbu ovog modela osigurava Republika Hrvatska.

Cilj ovog modela je omogućiti poduzetnicima lakše dolaženje do povoljnijih kreditnih sredstava kod banaka uz jamstvo za povrat kredita. Na taj način i preuzimanjem dijela rizika kreditnih plasmana Republika Hrvatska nastoji potaknuti banke na veću spremnost kreditiranja uz povoljnije kamatne stope.

Jamstva se mogu dati za kredite koji su namijenjeni financiranju:

- investicija,
- obrtnih sredstava, te za

- reprogramiranje kredita ugovorenih nakon 01. srpnja 2008. godine

Sredstvima iz kredita po modelu B omogućit će se i djelomična otplata postojećih dospjelih nepodmirenih obveza prema državi i bankama.

Vlada Republike Hrvatske može odrediti limite za pojedine vrste, odnosno namjene kredita koji su obuhvaćeni ovim modelom, a u skladu s posebnim propisima.

Izloženost rizicima i kriteriji

Banka analizira korisnike kredita prema svojim procedurama i općim aktima, te se određuju prihvatljivi poduzetnici kojima se mogu odobriti jamstva u skladu s odredbama posebnih propisa.

Pravne osobe koje vode poslovne knjige u skladu sa Zakonom o računovodstvu, moraju ispuniti i sljedeće kriterije:

1. Koeficijent zaduženosti (ukupne obveze / aktiva)	$\leq 0,9$
2. Pokazatelj tekuće likvidnosti (kratkotrajna imovina / kratkoročne obveze)	$\geq 0,8$
3. Neto dobit na dan 31.12.2007. ili 31.12.2008. godine	≥ 0

Obrtnici i druge pravne osobe koje ne vode poslovne knjige sukladno Zakonu o računovodstvu, moraju na dan 31.12.2007. godine imati dohodak ≥ 0 .

Za poduzetnike koji se kreditiraju uz jamstvo za investicijska ulaganja, trebaju biti zadovoljeni i sljedeći kriteriji:

1. Neto sadašnja vrijednost (NSV) projekta > 0
2. Pokazatelj pokrića duga (zbroy kumulativa neto primitaka u financijskom toku i anuiteta kredita u odnosu na anuitet kredita) je minimalno 1,2 : 1
3. Osjetljivost projekta na likvidnost i rentabilnost - prihvatljivim se smatra onaj projekt koji ispunjava kriterije pod prethodnim točkama 1. i 2. i uz pad prihoda ili rast materijalnih rashoda u visini 5% ili više

Korisnici jamstava

Korisnici jamstava su banke koje na aukcijama koje provodi HBOR licitiraju za iznose jamstava Republike Hrvatske, odnosno jamstvene kvote.

Jamstva se daju za jamčenje obveza korisnika kredita, odnosno poduzetnika koji su registrirani i obavljaju poslovnu djelatnost u Republici Hrvatskoj, neovisno o tome jesu li mali, srednji ili veliki poduzetnici.

Pravo na jamstvo ne postoji, već HBOR raspodjeljuje kvote koje ima na raspolaganju poslovnim bankama na aukcijama, a prema najboljim ponudama.

Provedba aukcija

U skladu s općim uvjetima i elementima obuhvaćenih ovim modelom, raspodjela jamstava (kvote) provodi se putem aukcija uz poštivanje svih ostalih elemenata uređenih odredbama posebnih propisa.

HBOR raspisuje aukcije i poziva banke s važećom dozvolom za rad u Republici Hrvatskoj da licitiraju za sudjelovanje u jamstvenom potencijalu Republike Hrvatske. Način provođenja aukcije pobliže će se urediti pravilnikom o provedbi aukcije.

Na aukcijama i u skladu s usvojenom metodologijom prednost će imati banke koje su spremne preuzeti veći postotak rizika. Pri tome je moguće uzeti i neke druge kriterije, prije svih visinu efektivne kamatne stope za kredite koji su pokriveni jamstvom. Elementi ponude i način kotiranja ponuda na aukciji provodit će se u skladu s usvojenim procedurama provedbe aukcija i u okviru pravilnika o provedbi aukcija.

Nakon provedene evaluacije i odabira prihvatljivih ponuda banaka koje su sudjelovale na aukciji HBOR i banka ugovaraju ukupni iznos jamstava raspodijeljen po ocjeni rizičnosti korisnika kredita.

Nakon svake aukcije HBOR i banka zaključuju odgovarajući okvirni ugovor na ukupni iznos dodijeljene jamstvene kvote, a nakon svake daljnje aukcije odgovarajući dodatak ugovoru.

Pojedinačno jamstvo može iznositi najviše do 60 milijuna kuna, te pokrivati najviše 50% iznosa kredita. U pojedinim slučajevima, moguće je određenje većeg iznosa jamstava koje se odobrava na aukciji. Način i uvjeti za odobravanje većeg iznosa jamstava uredit će se u okviru posebnih propisa.

Rok važenja jamstva određuje se u skladu s posebnim propisima.

Jamstva dana prema ovom modelu su neopoziva, bezuvjetna i plativa na prvi pisani poziv banke koja je dobila jamstvo, a po otkazu ugovora o kreditu.

U slučaju reprogramiranja postojećih obaveza korisnici kredita moraju osiguranje novog kredita dogovoriti najmanje u jednakom opsegu i kvaliteti.

Ukoliko banka ne iskoristi dobivenu jamstvenu kvotu u zadanom roku i u skladu sa svim usvojenim propisima i procedurama gubi pravo sudjelovanja na prvoj sljedećoj aukciji nakon proteka zadanog roka za korištenje jamstvene kvote. Način, uvjeti i pravo sudjelovanja pobliže će biti određeno u posebnim propisima koji uređuju postupanje u provedbi mjera u modelu B.

VIII. IZVJEŠTAVANJE

HBOR će izvještavati Ministarstvo financija o provedbi modela A i modela B.

HBOR će pripremati sljedeća izvješća:

- 1) Po provedbi svake aukcije, Izvješće o rezultatima aukcije;
- 2) Tromjesečna izvješća o provedbi modela A i modela B - iznos i broj odobrenih kredita/izdanih jamstava te osnovne uvjete odobrenih kredita (kamatna stopa, rokovi otplate, instrumenti osiguranja).

HBOR će izvještavati Ministarstvo financija po potrebi u kraćim rokovima u jasno određenim formatima i obrascima.